

(CD-82) ૪ – ચોપાટ ચાર ખૂણાં

ચોપાટ ચાર ખૂણાં મન, બુદ્ધિ, ચિત્ત, અહંકાર
પરમાણું રૂપી દાણાં, ખેલાડીનાં તરેહવાર.

સંગત છે ભ્રાંત પુંજી, હારે – જીતે મૂઢાત્મા,
મન વાપર્યું ત્યાં મુંજી, વીચારે – મુંજી, પ્યાદાં

બુદ્ધિનો વેગ વધતાં, બાજી બગાડે ઊદ્વેગ,
ચિત્ત વાપર્યું ત્યાં બે-ચિત્ત, બે-બાકળાઈ નીઃશ્ચેત

વપરાય જ્યાં અહંકાર, અક્કડાઈ ઊભી, ખેંચે
પોતે પ્રતીજ્ઞી બાજી, જુગટામાં જાત વેચે

અંતઃકરણનું જુગટું, ચોપાટ ખેલ – બાજી,
ઢંઢોની હાર – જીતું, ‘કારણ’ નું કાર્ય થાતું.

પોતાની માન્યતાથી ઊંધા પડે જો દાણા
ત્યાં દ્રેષ કાઢે ‘ગાંડું’ બાઝે અહમ ફૂંકાડાં.

સ્વછંદી આપખૂદી, સંઘર્ષમાં જ રમતી
ઘર્ષણથી ક્રોધ-અઝ્ની, બે છેડે સીંદરી બળતી.

ટક્કરથી ‘વેર’ બાંધી, ઊભાં છે વીશ્વ નીમીત્ત,
વીભંગી મોહ વેરી, ‘વીરલાં’ છૂટ્યાં છે ક્વચીત.

દુર્લભ છે ‘આ’ જગતમાં, વૈરાગ્ય જ્ઞાન ગર્ભિત,
ત્યાં મોક્ષદાની મળતાં, સીધી જ મોક્ષ પરમીટ.

અંતઃસ્કરણ છે રૂપલું, દેખાડે જ્ઞાન દ્રષ્ટી,
રૂપક નીકાલી સપનું, નિશ્ચય સ્વભાવે – અસ્તિ.

મન - ગત રસો ઝરંતા જાઉં જાણી જાગૃતિથી
અંતઃસ્કરણ જો ચોખ્ખું, ચાલ્યાં જશે અતીથી

‘જોયો’ ને હાથ જોડી, કહ્યું ‘રામ - રામ’ ભાઈ
વણઝાર ચાલી જાતી, દ્રશ્યોનો દ્રષ્ટા - સાંઈ.

નીર્વશ થાય માયા, પછી પ્રકૃતિ અબંધ,
ઊખડે પરાઈ છાયા, ત્રિ - ગુણ પાર નીર્બંધ

પરહિત કાજે ખરચી, સામાન્ય ભાવે પસ્તી
સહુનાં હૃદયને ઠારે, શુદ્ધ જ્ઞાન જ્ઞાન મસ્તી

કોઈ જગત અવસ્થે, નહીં આંતરીક શાદી,
પછી ખેલ શુદ્ધ ભાવે, મરજી મુજબની બાજી.

જ્ઞાની મળ્યાં વગરની, સહુ આલ ફેલ રમતું,
રૂપક, પ્રકર્તી જાણી, દૂર ભાગ, જ્યાં લપસણું.

ગાફેલ રહેતાં ફટકાં, પરચા બતાવે કુદરત,
હારે જીતે ન મલકા, છ તત્વનું જો કૌતક.

પુદગલ સ્વભાવે પુદગલ, પરિણામે શૂન્ય નીર્મત,
આતમ સ્વભાવે મોક્ષજ, પરિણામે પૂર્ણ અમરત. (૩)

